

הדרך חזרה לקיישינו

המדינה שקמה כדי שיהודים לא יתחבאו עוד בארונות מפני שחיטה, נעלמה בטבח שמחת תורה. האם בנימין נתניהו ייקח אחריות?

90 תגובות

פרופ' יובל נח הררי | אתמול | 22:45

האזינו לכתבה 8 דקות

2 צפייה בגלריה

בנימין נתניהו. בחירה של הרגע האחרון (צילום: יונתן זינדל)

בהתחלה ההשוואות היו למלחמת יום כיפור. אחר כך חזר הדמיון למחוזות ישנים ומפחידים יותר, ליישובים המותקפים של מלחמת העצמאות, לנגבה וליד מרדכי. בסוף חזרנו ללב המאפליה, לגראונד זירו של הציונות, לקיישינו. לעיר ההריגה ול"על השחיטה". לאור יום, בתוך גבולות מדינת ישראל, [מאות אזרחים נטבחו באין מושיע](#). השמש זרחה, המדינה נעלמה, והשוחט שחט. החוויה המכוננת של טבח שמחת תורה היא היעלמותה של המדינה.

רודי אנדד בן ה-99 ודודתי שרי בת ה-89 הם חברי קיבוץ בארי. הקשר איתם נותק כשחמאס השתלט על הקיבוץ. הם התחבאו בביתם כשהמחבלים שחטו את שכניהם והחריבו את היישוב. לפני זמן קצר נודע לי שאף שעולמם חרב, הם איכשהו ניצלו. לא היו להם מילים לתאר את מה שהם עברו, אז דודתי הקריאה לי במשך חצי שעה מבחר משיריו הנפלאים של דודי – אמן מילים שאין שני לו. שניהם יהודים קשוחים, שעברו הרבה בחיים וכבר איבדו עולם אחד בשואה. אנחנו גדלנו על סיפורים על יהודים שהתחבאו מהנאצים בארונות ובמרתפים, ואיש לא בא לעזרתם. מדינת ישראל הוקמה כדי שדבר כזה לא יקרה שוב לעולם. אז איך זה בכל זאת קרה? לאן נעלמה המדינה?

מעגל החברים והמשפחה שלי שרוי באבל כבד, וחלקנו מרגישים שזה לא הזמן לחשבון נפש היסטורי, אבל מסיבות שאבהיר בהמשך אני חושב שחייבים לדבר נכוחה ומיד. במשך 14 שנים שולט כאן אדם שמעדיף את טובתו האישית על טובת

המדינה, שבנה את הקריירה שלו על פלגנות והסתה, שלאמת אין שום ערך בעיניו, שמנכס לעצמו כל הצלחה אבל בורח מאחריות לכישלונות, ושממנה לעמדות מפתח אנשים שכישוריהם היחידים הם הנפנות וצעקנות. שום מערכת לא מסוגלת לשרוד מתקפה שכזו לאורך זמן. כשמשאירים חרבות ברזל במי מלח – בסופו של דבר הן מחלידות.

בשנה האחרונה החמיר המצב במהירות. ממשלת הימין על מלא הייתה גרועה מכל קודמותיה. מאז שעלתה לשלטון, היא התעלמה מכל בעיותיה הדחופות של המדינה – ובפרט מהאיומים הביטחוניים ומההידרדרות בכשירות של המשטרה ושל צה"ל – ובמקום זה התמקדה בלהשיג למפלגות הקואליציה עוד ועוד כוח, כסף וכבוד. במרדף אחרי מטרה זו, אימצו בנימין נתניהו ושותפיו המשיחיים מדיניות של הפרד ומשול, או ליתר דיוק – סכסך ומשול. הם העמיקו בכוונה את פצעי החברה הישראלית במקום לנסות לרפא אותם; תקפו כל מוסד – מבית המשפט ועד צה"ל – שעשוי להגביל את כוחם, וציירו את האליטות המשרתות של המדינה כפריבילגים אגואיסטים. כשהתקפותיהם על הדמוקרטיה ועל מוסדות המדינה עוררו תנועת מחאה חסרת תקדים, האשימו נתניהו ואנשיו את המוחים שהם טרוריסטים וסוכנים זרים. הממשלה השקיעה את מרצה בלסכסך בין תושבי שדרות ואופקים לתושבי כפר עזה ובארי – והפקירה את כולם למרצחי החמאס.

הממשלה הוזרה פעם אחר פעם על ידי ראשי מערכת הביטחון ועל ידי שורה ארוכה של מומחים שהמדיניות שלה מסכנת את ישראל ופוגעת בהרתעה הישראלית בתקופה של איומים חיצוניים גוברים והולכים. נתניהו ושותפיו המשיחיים בזו למומחים והתעלמו מכל האזהרות. אדרבא, הם פירשו את האזהרות הללו כביטוי לחוסר-נאמנות פוליטי.

במקרה הקיצוני ביותר, כשהרמטכ"ל ביקש להזהיר מפני השלכות הביטחוניות של מדיניות הממשלה, סירב נתניהו להיפגש איתו, וכששר הבטחון יואב גלנט בכל זאת התריע על הסכנה, נתניהו פיטר אותו, ונאלץ להחזירו לתפקיד רק בשל התפרצות הזעם ברחובות. צעד אחר צעד הרס נתניהו את מה שבנינו כאן במשך דורות, והוליך אותנו בדרך המובילה חזרה לקישינב.

החזרה למחוזות הפחד העמוקים ביותר של העם היהודי היא גם הסיכוי היחיד שיש עוד למדינה לשרוד. אם ניזכר על מה ולמה הוקמה המדינה, נוכל להציל אותה. המפתח בידי נתניהו. האם הוא ייקח אחריות על המחדל הנוראי, או ינסה כהרגלו להאשים אחרים ולהעמיק עוד יותר את הקרע בעם?

לפני כמה שנים הייתי במפגש פרטי בין יובל שטייניץ לכמה פרופסורים מהאוניברסיטה. עלתה השאלה כיצד יוכל נתניהו – אם ירצה – לאחות את הקרע בעם. מישהו הציע כצעד ראשון, שבמקום לדבר רק אל הבייס שלו, ילך נתניהו לחדר אוכל של קיבוץ וידבר עם החברים והחברות שם. מאוחר מדי לזה. אם ילך נתניהו לחדר האוכל של קיבוץ בארי, הקהל שלו יהיה כתמי דם ורוחות רפאים.

פינוי גופות בכפר עזה (צילום: JACK GUEZ / AFP)

Promoted Links by Taboola

מנכ"ל משרד רה"מ לאזרח כועס: "תאכל את הלב"

זדשות

אבל יש משהו שנתניהו עוד יכול לעשות למען העם שסכסך והפקיר. שפעם אחת ייקח אחריות. נכון, אין זה הזמן להתחשבן על מחדלי העבר. ועדות החקירה יחכו עד אחרי שהביטחון יוחזר לאזרחי ישראל, שהמתים יקברו, והחטופים ישובו הביתה. אבל עכשיו הוא הזמן למנוע את מחדלי העתיד.

איש לא יודע כמה תארך מלחמת שמחת תורה וכמה קשה היא תהיה, אך כבר ברור שהיא תעצב מחדש את פני ישראל ואת פני המזרח התיכון. בשבועות הקרובים יידרשו מנהיגי ישראל לעמוד בפני דילמות מוסריות קשות מנשוא, להכריע בסוגיות גיאופוליטיות מורכבות ולקבל החלטות שיחרצו את עתידנו לשנים רבות. איך לנהל את המו"מ על גורל החטופים בעזה? איך להילחם בחמאס מבלי לרמוס את זכויות האדם הבסיסיות של מיליוני אזרחים פלסטינים? איך להכיל את הצמא הישראלי לנקמת דם, תוך שמירה על ערכי הציונות ועל האפשרות לשלום? איך לבנות מחדש את המערכות הצבאיות והאזרחיות שכשלו? איך להרתיע את החיזבאללה ואיך לנהל אולי עימות עם פוטנציאל גרעיני מול איראן?

פרופ' יובל נח הררי
(צילום: גבראל בהרליה)

הגרוע מכל, צבאית, מדינית ומוסרית, עלול להיות עוד לפנינו. אירועי הימים האחרונים הם אולי רק קדימון למלחמה קשה ואכזרית מאין כמותה שעלולה לעלות בחייהם של עוד אלפי ישראלים ולייצר גלים של מיליוני פליטים. אסור לתת לחבורה שהובילה אותנו לאסון הנוכחי לנהל מלחמה כזו. טוב שממשלת חירום לאומית צפויה לקום, וחשוב לכלול בה נציגים מכל זרמי החברה הישראלית. אבל אסור שמשפיען הטיקטוק איתמר בן גביר ימשיך להיות מופקד על הביטחון הלאומי שלנו, אסור שבצלאל סמוטריץ' שביקש למחוק את חווארה יחליט על גורל מיליונים בעזה, ואסור שאחרי כל המחדלים שלו שוב יהיה זה נתניהו שיקבל הכרעות היסטוריות על עתיד המדינה והמזרח התיכון.

כדי ללכד את העם לקראת האתגרים האדירים שמחכים לנו, נתניהו חייב לקחת מיד אחריות על הכישלון הנורא שלו, לפנות מקום לאנשים מוכשרים וערכיים יותר, ולתת למחליפיו את ברכתו קבל עם ועדה. אפשר וצריך להחליף מנהיגות גם בזמן מלחמה. ב-1940, בשעתה הקשה ביותר של בריטניה, פינה נוויל צ'מברלין את מקומו לווינסטון צ'רצ'יל. לנתניהו יש הזדמנות אחרונה לעשות את הדבר הנכון, ולהיכנס לספרי ההיסטוריה לא רק כמי שאחראי לאסון לאומי, אלא גם כמי שברגע האחרון בחר בטובת המדינה על פני טובתו האישית.

• פרופ' יובל נח הררי הוא היסטוריון וסופר

מעוניינים להציע טור לערוץ הדעות של ynet? שלחו לנו opinions@ynet.co.il

תגיות: חרבות ברזל בנימין נתניהו יובל נח הררי